

Tulvariskien hallintatoimenpiteiden ja resilienssin kokonaisvaltainen arviointi

*Resilienssillä tarkoitetaan systeemin toimintakykyä ja häiriönsietokykyä (joustavuus, kestävyys, toipuminen)
Resilienssi = kyky sopeutua erilaisiin muutoksiin ja oppia niistä*

Tavoitteet

Tässä ohjeistuksessa on kuvattu, miten tulvariskien hallinnan toimenpiteiden kokonaisuutta sekä toimenpiteiden sopeutuvuutta, monipuolisuutta ja vaikuttavuutta voidaan arvioida. Kokonaisvaltainen arviointi täydentää monitavoitearviointia ja tuo siihen uutta näkökulmaa. Siitä voi olla apua myös arvioitaessa täyttyvätkö tulvariskien hallinnan tavoitteet ehdotetuilla toimenpiteillä.

Arvioinnin tavoitteena on luoda mahdollisimman edustava yleiskuva alueen tulvariskien hallinnasta ja toimenpiteistä ennen tulvaa, sen aikana ja tulvan jälkeen. Tarkastelun avulla voidaan tunnistaa mahdollisia puutteita tulvariskien hallinnan kokonaisuudessa, tunnistaa tarvittavia lisätoimenpiteitä ja arvioida ehdotettuja tai olemassa olevia toimenpiteitä. Lisäksi voidaan tunnistaa uusia tarpeellisia sidosryhmiä ja yhteistyötahoja. Optimitilanteessa hallintasuunnitelmien toimenpide-ehdotukset ovat kaikki osa-alueet kattavia ja sopeutuvia. Monipuolinen tulvariskien hallinta on hajautettua, joustavaa, sopeutuvaa, kestävää, monipuolista ja ennakoivaa.

Arvioinnin yhteydessä voidaan pohtia esimerkiksi seuraavia kysymyksiä:

- miten toimenpiteissä on otettu huomioon tulvariskien hallinnan eri vaiheet ja ulottuvuudet?
- miten toimenpiteet ja niiden yhdistelmät sopeutuvat uusiin ennalta arvaamattomiin tilanteisiin?
- miltä tahoilta tai kohteilta edellytetään sopeutumista tulvariskiin ja sen muutoksiin?
- miten toimenpiteissä on otettu huomioon toiminnalliset muutokset tulvan kehittyessä ja tulvatilanteen jälkeen tai pitkällä aikavälillä?
- vaikuttaako jonkin toimenpiteen toteutumatta jääminen tai vajavainen toiminta koko tulvariskien hallinnan toimivuuteen? Mitkä ovat toimivuuden kannalta kriittisimmät toimenpiteet?

Arviointia helpottamaan on laadittu arviointitaulukko. Aluksi kukin toimenpide sijoitetaan tulvariskien hallinnan vaiheen mukaisen ryhmän ja resilienssiä kuvaavaan ulottuvuuden muodostaman taulukon soluun. Sen jälkeen arvioidaan toimenpiteen vaikuttavuutta. Yhteenvedo esitetään visuaalisesti pivottaulukossa, jolloin nähdään, mihin ryhmiin tai ulottuvuuksiin toimenpiteet painottuvat ja minkä ryhmän toimenpiteitä tulisi mahdollisesti lisätä.

Arviointitaulukko

Toimenpiteiden ja resilienssin kokonaisvaltaista arviointia varten on laadittu excel-työkalu¹. Siinä toimenpiteet on jaoteltu tulvariskien hallinnan vaiheiden mukaan viiteen ryhmään²:

- A. Tulvariskien vähentäminen**
- B. Valmiustoimet**
- C. Tulvasuojelu**
- D. Toiminta tulvatilanteessa**
- E. Jälkitoimenpiteet (palautuminen ja oppiminen tulvasta sekä toteutetuista toimenpiteistä)**

Jälkitoimenpiteitä on hyvä arvioida sekä tulvatilanteesta palautumisen että tulvatilanteista oppimisen ja toiminnan kehittämisen kannalta, jotta tulvista saatuihin kokemuksiin pohjautuvaa kehittämisen saa riittävästi huomiota. Oppiminen tulvatilanteista voi tapahtua myös muilla alueilla tapahtuneiden tulvien sekä niistä saatujen ja jaettujen kokemusten kautta. Mahdollisen tulvatilanteen jälkeen tehty uudelleenarviointi palvelee siis myös niitä alueita, joilla tulvaa ei tapahtunut.

¹ Saatavissa sivulta https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Vesi/Tulviin_varautuminen/Tulvariskien_hallinta/Tulvariskien_hallinnan_suunnittelu/Tulvariskien_hallinnan_suunnittelun_materiaalia#Toimenpiteet

² Toimenpideryhmät on kuvattu sivulla https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Vesi/Tulviin_varautuminen/Tulvariskien_hallinta/Tulvariskien_hallinnan_toimenpiteet

Toimenpideryhmiä arvioidaan viidessä ulottuvuudessa:

- 1. Rakenteet ja laitteet sekä niiden ylläpito** (rakenteet, toimenpiteet uomassa, laitteet, tekniikka, teknologia ja laatu)
- 2. Tiedon tuottaminen, käsittely ja saatavuus** (ajantasaisuus, hyödynnettävyys)
- 3. Operatiivinen päätöksenteko ja sen kehittäminen** (ajatusmallit, ennakkokäsitykset, arvot, riskiasenteet, ajattelun vinoumat)
- 4. Organisaatioiden ja väestön valmiudet ja yhteistyö** (viranomaiset, kansalaiset ja verkostot sekä koulutus, viestintä ja tietoisuus)
- 5. Poliittinen päätöksenteko** (lainsäädäntö, kaavoitus ja muut ohjauskeinot, maakunta- ja kuntapolitiikka)

Arvioinnin tukemiseksi on laadittu taulukko 1, jonka soluissa kuvataan esimerkinomaisesti, mitä toimenpiteitä kyseiseen soluun voisi kuulua. Taulukon rakenne, ryhmät ja ulottuvuudet ovat samat kuin arviointia varten kehitetyssä excel-työkalussa. Toimenpiteiden vaikuttavuutta arvioitaessa hyödynnetään myös taulukkoa.

Taulukko 1. Arviointitaulukko ja esimerkkejä mahdollisista toimenpiteistä. Riveillä on tulvariskien hallinnan vaiheiden mukaiset toimenpideryhmät ja sarakkeissa vaikutusten kohdentumisen ulottuvuudet.

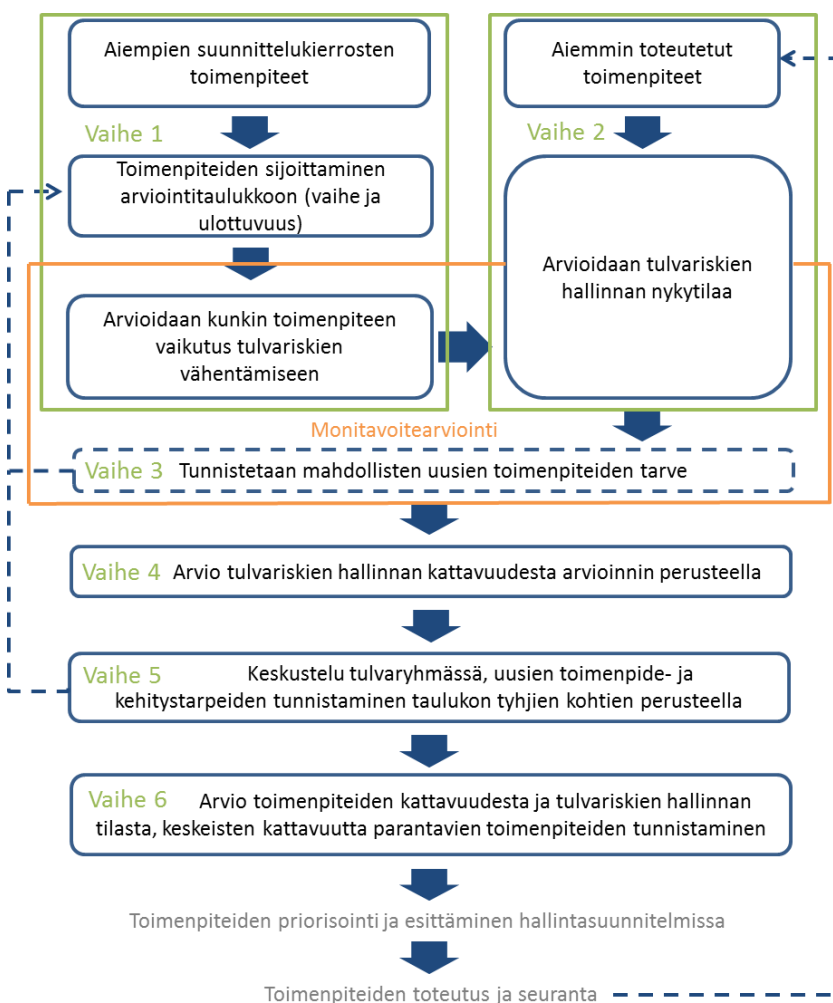
	1. Rakenteet ja laitteet sekä niiden ylläpito	2. Tiedon tuottaminen, käsittely ja saatavuus	3. Operatiivinen päätöksenteko ja sen kehittäminen	4. Organisaatioiden ja väestön valmiudet ja yhteistyö	5. Poliittinen päätöksenteko
A) Tulvariskien vähentäminen	Kohteiden altistumista ja haavoittuvuutta vähentävät fyysiset toimet, kohteiden uudelleensijoittelu, tulvankestävyyden parantaminen, mittaus- ja havainnointijärjestelmät	Tietopohjan parantaminen ja vahingollisten seurausten tunnistaminen; tulvamallit ja kartat sekä niiden kehittäminen, vahinkoarviot, tiedon saatavuuden helpottaminen	Toiminnan suunnittelu ottaen huomioon mahdolliset tulvatilanteet; haavoittuvuuden minimointi etukäteen	Tietoisuus, toiminnan tehostaminen, koulutus, toimintatavat	Lainsäädäntö, tulvapoliittikka, strategiat, resurssien allokointi; kaavoitus, rakennusmääräykset, tulvavakuutukset
B) Valmiustoimet	Tulvan ennakointi- ja varautumistoimet; tulvavaroitusjärjestelmät, tilapäisten tulvasuojauksen hankkiminen ja valmistelu, varasuunnitelmat, tulvantorjunnan kehitys	Vedenkorkeus- ja virtaamahavainnot, tulvaennusteet, varoitusjärjestelmä, tulvatilanteen dokumentoinnin kehittäminen	Toimintatavat, tulvantorjuntasuunnitelmat, pelastus-, evakuointi- ja varasuunnitelmat, ennakkoiva tilanteiden hallinta, henkilöstön sijaisjärjestelmät, asiantuntijoiden hyödyntäminen	Osaaminen ja yhteistyö tulviin varautumisessa; tiedotus, kommunikointi, henkilöstön koulutus, toimintamallit, harjoitukset, valmiussuunnitelmat	Vastuunjako varautumisessa
C) Tulvasuojelu	Tulvavaaraa vähentävät toimenpiteet uomassa ja sen reunoilla; padot ja penkereet, pädätysalueet ja rakenteet, säännöstelyrakenteet, ruoppaus, perkaus, virtausreitit, jäänsahausta, hyydepuomit, toimivuustarkistukset, varajärjestelmät	Tulvasuojelurakenteiden toimivuuden ja kunnan seuranta, tutkimus ja kehitys sekä jäännösriskin huomioon ottaminen, säännöstelyn käyttö ja kehittäminen, datan saatavuus	Tulvatilanteiden huomioon ottaminen muussa päätöksenteossa, säännöstelyiden käyttö, valmiusharjoitukset, ohjeistukset häiriötilanteiden varalle	Tietoisuus tulvavaarasta, seuranta ja verkostot, koulutus	Lainsäädännön edellytykset, resurssien allokointi, korvausjärjestelmien kehittäminen
D) Toiminta tulvatilanteessa	Järjestelmän toimintojen ylläpito tulvatilanteessa; tilapäisten tulvasuojauksen käyttö, varareitit ja järjestelmät, pumppaus, jää- ja hyydepatojen rikkominen, evakuointi, irtaimiston siirto	Tulvatilanteen dokumentointi, tilannekuvan tuottaminen	Yhteistyö, säännöstelyn optimointi, päätöksenteko kuten evakuointipäätökset	Osaaminen ja yhteistyö tulvatilanteessa, tiedottaminen	Päätökset tulvatilanteessa, tilannekuvan hyödyntäminen, resurssien varmistaminen
E) Jälkitoimenpiteet	Palautumisen kannalta kriittisimpien kohteiden tunnistaminen, toimintojen toimivuuden arviointi, korjaussuunnitelmat, puhdistus- ja ennallistaminen, rakenteelliset muutokset, riittävyystarkastelut, uudelleensijoittelu	Selvitykset ja suunnitelmat tulvan jälkeisistä toimista, kokemusten kerääminen, tapahtuman analysointi	Päätöksenteko ja kommunikointi tulvan jälkeen, toimintatapojen ja päätöskriteerien arviointi ja kehittäminen	Toimintaohjeet tulvan jälkitoimiin, yhteistyö, vapaaehtoistoiminnan kehittäminen	Mahdolliset tuet sekä muutokset lainsäädäntöön ja resurssiin, vakuutusjärjestelmä

Tulvatilanne on moneen muuhun häiriötapahtumaan verrattuna usein hitaammin alkava ja pitkäkestoisempi. Tulvatyyppien välillä on kuitenkin eroja, ja esimerkiksi rankkasade- tai meritulvat ovat syntynopeudeltaan ja ennakoitavuudeltaan erilaisia kuin vesistötulvat, joten eri tulvariskialueilla matriisit voivat siksi olla erilaisia.

Arviointitaulukon hyödyntäminen tulvariskien hallinnan suunnittelussa

Tulvariskien resilienssin kokonaisvaltainen arviointi voi laajentaa näkökulmia ja auttaa ymmärtämään kokonaisvaltaista tulvariskien hallintaa. Lisäksi tarkastelua voidaan käyttää monitavoitearvioinnin ja toimenpiteiden priorisoinnin tukena. Taulukko ja sitä varten tehtävä arviointi voivat palvella tulvariskien hallintasuunnitelmaa yksityiskohtaisempaa toimenpidekohtaista suunnittelua, joten arvioinnissa syntyneet ajatukset kannattaa kirjata jatkoa varten muistiin. Yleisluontoinen lähestymistapa mahdollistaa yhtenevin periaattein tehtävän tarkastelun eri hallintasuunnitelma-alueilla ja voi siten tarjota uusia, muilta alueilta saatavia näkökulmia tietyn alueen tulvariskien hallintaan.

Arviointitaulukon täyttämässä on hyödyksi ymmärrys toimenpiteiden sisällöstä. Taulukon voi täyttää ELY-keskuksen asiantuntija tai useampi tulvaryhmän jäsen, jolloin erilaiset näkemykset ja arviot voidaan yhdistää arvioinnin pohjaksi. Taulukon täyttö on helpointa henkilöille, jotka tuntevat toteutetut ja suunnitellut toimenpiteet nimeä tai kuvausta tarkemmin ja siten osaavat kohdistaa ne oikeisiin hallintasyklin vaiheisiin ja aihepiireihin.

Kuva 1. Esimerkki tulvariskien hallinnan resilienssin kokonaisvaltaisesta arviointiprosessista. Arviointi palvelee tulvariskien hallintaa monin tavoin: toimenpiteiden monitavoitearviointia, uusien toimenpidetarpeiden tunnistamista, tulvariskien hallinnan kattavuuden arviointia, keskustelua tulvaryhmissä sekä toimenpide-ehdotusten priorisointia.

Vaihe 1: Arviointitaulukon täyttäminen kannattaa aloittaa hakemalla tulvatietojärjestelmästä olemassa olevat toimenpide-ehdotukset. Sen jälkeen arvioidaan esim. tulvaryhmässä asiantuntija-arviona jokaisen toimenpiteen osalta ensin, mihin ulottuvuuteen (sarakkeeseen) se liittyy ja sen jälkeen mikä sen vaikutus³ on.

³ Vaikutuksella tarkoitetaan tässä yhteydessä pääasiassa tulvariskien hallinnan tehokkuutta. Tulvariskien hallinnalla tarkoitetaan sellaisten toimenpiteiden kokonaisuutta, joiden tavoitteena on arvioida ja vähentää tulvariskejä ja estää tai vähentää tulvista aiheutuvia vahinkoja.

Toimenpiteiden vaikutusarvioinnin asteikko on 1-3 (1 = toimenpide parantaa tulvariskien hallintaa tai vaikuttaa siihen vähän, 2 = parantaa / vaikuttaa jonkin verran, 3 = parantaa / vaikuttaa paljon). Ulottuvuudet, joihin toimenpide ei liity, jätetään tyhjäksi. Arvioinnin voi toteuttaa useampi henkilö, jolloin jatkotarkasteluun voidaan valita esimerkiksi täytettyjen arvioiden keskiarvo (lasketut keskiarvot kopioidaan arviointitäyttö –välilehdelle).

Vaihe 2: Edellisten prosessin vaiheiden ohessa tai jälkeen tarkastellaan tulvariskien hallinnan kokonaistilaa; mikä on tulvariskien hallinnan taso ennen toimenpide-ehdotuksia (esimerkiksi aiempien toimenpiteiden pohjalta), ovatko jotkin Yhteenveto-pivotissa toimenpide-ehdotusten perusteella tyhjiksi jäävät kohdat jo nykytilanteessa hyvin hallinnassa? Kuhunkin taulukon 1 soluun voi liittyä 0...N toimenpidettä, jolloin parhaan yleiskäsityksen tulvariskien hallinnan kattavuudesta ja mahdollisista kehittämiskohteista voi saada tarkastelemalla toimenpideryhmä-ulottuvuustaulukkoa kokonaisuutena otsikkotasolla (taulukon 1 soluittain tai ulottuvuuksittain, esimerkiksi piilottamalla yksittäiset toimenpiteet, jolloin näkyviin jää vain ulottuvuuksittainen yhteenveto).

Vaihe 3: Lisätään mahdolliset uudet toimenpide-ehdotukset. Mitä yksityiskohtaisemmin toimenpiteet on nimetty ja sijoitettu taulukkoon, sitä helpompaa on vaikuttavuuden arviointi ja tulvariskien hallinnan vahvuuksien ja mahdollisten heikkouksien tunnistaminen. Toimenpiteiden tarkka kuvaus ja tarvittaessa jakaminen osavaiheisiin palvelee myös niiden toteutumisen seuranta. Jos aiemmin ehdotettujen toimenpiteiden sijoittaminen ulottuvuuksiin vaiheessa 1 tuntuu hankalalta, voidaan pohtia auttaisiko niiden nimeäminen ja kuvaaminen tarkemmin arviointia ja siten myös toimenpiteen ymmärrettävyyttä.

Vaihe 4: Tulvariskien hallinnan toimivuutta kaikissa tilanteissa voidaan arvioida taulukon 1 perusteella toimenpideryhmittäin ja ulottuvuuksittain excelin Yhteenveto -välilehdellä. Yhteenveto –välilehdellä esitetään arvioinnin yhteenveto ja visualisoidaan toimenpiteiden kokonaisvaltaisuutta (Yhteenveto-pivot pitää päivittää: klikkaa pivot –taulukkoa, valitse työkaluriviltä Asetukset ja Tiedot osiosta Päivityt). Mitä useammassa solussa on sinistä väriä ja mitä tummempaa, sen monipuolisempi ja sopeutuvampi tulvariskien hallinnan systeemi kokonaisuudessaan on. Tarkastelu voi olla kannattavaa tehdä ulottuvuuksittaisen yhteenvetä perusteella (tiivistetty taulukko, kts. vaihe 2).

Taulukon täyttämässä kannattaa noudattaa seuraavia periaatteita:

- Olemassa olevat tai jo suunnitellut toimenpiteet haetaan tulvatietojärjestelmästä excel-taulukkona (hallintasuunnitelmat -osiosta ko. suunnitelman Toimenpiteiden yhteenvetotaulukko "Hallintasuunnitelman toimenpiteet pääryhmittäin", jonka välilehdiltä kopioidaan toimenpiteet allekkain arviointitaulukon arviointitäyttö –välilehdelle)
- Uudet toimenpide-ehdotukset nimetään vastaavasti yhtenevästi. Ne lisätään ja haetaan sieltä toimenpidetaulukko uudestaan tai lisätään arviointitäyttö –välilehdelle (lisää uusi rivi ja täytät tarvittavat tiedot).
- Yksi toimenpide voi kohdistua useaan eri hallintasyklin vaiheeseen / ryhmään, mutta pääsääntöisesti ei kaikkiin (valittu vain keskeisimmät).
- Toimenpiteen toimivuutta tai onnistumisastetta tulvatilanteessa voi pohtia osana tarkastelua (esim. millä todennäköisyydellä asukkaat osaavat toimia suunnitelmien mukaan, kuinka moni evakuoituu omatoimisesti, miten säännöstely onnistuu jne.)
- Toimenpiteet voi suodattaa Yhteenveto-pivotissa niiden toteutumisen ja priorisoinnin mukaan. Tämä auttaa hahmottamaan, missä osiossa olisi eniten kehitettävää.
- Tarkastelussa ei kannata rajoittaa tulvariskien hallinnan tavoitetason mukaiseen tulvaan, vaan pohtia tulvariskien hallinnan kokonaisuuden toimivuutta myös harvinaisempien tulvien ja jäännösriskin kannalta.

Edellä mainituista periaatteista huolimatta taulukon lopullinen sisältö riippuu arvioiden tulkinvaraisuudesta johtuen myös täyttäjistä eikä "yhtä oikeaa vastausta" ole olemassa. Lopullinen sisältö riippuu myös tulvatyyppistä ja painotetusta tulvariskien hallinnan strategiasta; panostetaanko ennalta ehkäiseviin toimiin, toimintaan tulvan aikana ja/tai tulvatilanteesta toipumiseen. Yleisesti ottaen kaikkien vaiheiden ja ulottuvuuksien huomioon ottaminen ja erityisesti niiden keskinäiset linkitykset ovat edellytyksiä toimivalle tulvariskien hallinnalle.

Vaiheet 5 ja 6: Arvioinnin yhteenvetoa voidaan hyödyntää tulvaryhmissä käytävän keskustelun tukena. Tässä vaiheessa tavoitteena on arvioida tulvariskien hallinnan kokonaistilaa nykyisin ja ehdotettujen toimenpiteiden toteuttamisen jälkeen, tunnistaa uusia toimenpiteitä kaipaavia kokonaisuuksia sekä arvioida toisistaan riippuvia tai toisiaan täydentäviä toimenpiteitä.

Ryhmässä tai muulla laajemmalla kokoonpanolla voidaan pohtia esimerkiksi seuraavia kysymyksiä:

- Onko tulvariskien hallinnassa otettu huomioon eri vaiheet ja ulottuvuudet? (jääkö matriisiin tyhjiä soluja?) Esimerkiksi, jos tyhjiä soluja on tietyssä taulukon (taulukko 1) kohdassa runsaasti, on ainakin syytä keskustella mahdollisten lisätoimenpiteiden tarpeesta kyseiseen kohtaan (jotkut tyhjät solut voivat olla jo olemassa olevien toimenpitein hyvin hallinnassa).
- Onko joissain soluissa paljon toimenpiteitä, jotka eivät kata koko aluetta tai useita vahingollisten seurausten tyyppejä? (esim. fokus yhdessä kohteessa) (johtuen useista tekijöistä, voi olla että tiettyyn soluun on valittu useita toimenpiteitä vaikka ne eivät olisi kaikista tehokkaimpia)
- Keskittyvätkö tietyn tulvariskien hallinnan tavoitteen (esim. ihmisten terveys ja turvallisuus, kriittinen infra) toimenpiteet vain yhteen soluun?
- Mitkä ovat tulvariskien hallinnan onnistumisen kannalta kriittisimmät toimenpiteet? Mikä on niiden toteutustilanne?
- Ovatko jo toteutetut toimenpiteet lisänneet kokonaisvaltaista tulvariskien hallintaa? Esimerkiksi toteutetut säännöstelylupien muutokset ovat mahdollisesti voineet vähentää tulvavaaraa tietyillä tulvan toistuvuuksilla. Haavoittuvuutta on lisäksi voitu vähentää suunnittelemalla tilapäisiä tulvatorjuntaratkaisuja erityiskohteiden haavoittuvuuden vähentämiseksi. Omatoimisen varautumisen edistämällä ja tiedotuskampanjoilla on voitu edistää varautumista niihin tilanteisiin joissa muut toimenpiteet eivät riitä.

Lisäksi voidaan pohtia myös:

- Onko joissain soluissa paljon toteutumisen kannalta epävarmoja toimenpiteitä? (esim. ei selvää vastuutahoa, toimenpidelupa hankala saada, riippuvuus muista toimenpiteistä, jne.)
- Onko joissain soluissa paljon toimenpiteitä, joiden onnistuminen / toiminta on epävarmaa? (esim. tilapäinen tulvasuojaus uusien menetelmin, säännöstelyt, evakuoinnit, jne.)
- Onko mukana paljon toimenpiteitä, jotka ovat riippuvaisia jonkin toisen toimenpiteen toteutumisesta? Onko tällaisia muiden toimenpiteiden kannalta tärkeitä toimenpiteitä useita? Taulukossa olennaiset asiat voivat sekoittua epäolennaisiin, eli ulkoisesti täytetty taulukko voi näyttää eri tulvariskien hallinnan vaiheiden ja ulottuvuuksien kannalta tasapainoiselta. Poistamalla kokeiluluontoisesti joitain tärkeimpiä toimenpiteitä taulukosta, voidaan arvioida koko toimenpidekokonaisuuden ja joidenkin muiden yksittäisten toimenpiteiden riippuvuutta tietyistä tärkeimmistä toimenpiteistä.
- Mitkä ovat vältetyt vahingot tai seuraukset jos jokin tietty toimenpide toimii tai ei toimi? Toimenpiteiden vaikuttavuutta kannattaa pohtia mahdollisten vahingollisten seurausten kautta
- Kuinka hyvin toimenpiteet ja kokonaisuudet sopeutuvat uusiin tilanteisiin? (ilmastonmuutoksen vaikutukset, epävarmuudet, tietojen tarkentuminen, maankäytön muutokset, yms)
- Onko mukana toimenpiteitä jotka sopeutuvat huonosti erilaisiin tulvatilanteisiin? (esim. onko huomioitu riittävästi tulvariskien hallinnan tavoitetasoa harvinaisemmat tulvat ja muut tulvatyyppit?)
Onko näille tarpeen pohtia täydentäviä toimenpiteitä?

Arvioinnin perusteella tunnistetuille uusille toimenpide-ehdotuksille tehdään vastaava laajempi toimenpidearviointi kuin aiemmin ehdotetuille toimenpiteille (esim. monitavoitearviointi, kustannushyötytarkastelu, ilmastonmuutoskestävyysarviointi), jonka jälkeen ne voidaan priorisoida yhdessä muiden toimenpiteiden kanssa ja esittää toimenpide-ehdotukset päivitettyissä tai uusissa hallintasuunnitelmissa.

Arvioinnin avulla voidaan tuottaa lisätietoa esimerkiksi priorisointia varten; esimerkiksi yksittäin tarkasteltuna tulvariskejä vain vähän vähentävä toimenpide voi tukea tulvariskien hallinnan kokonaisuutta ja olla tietyn ulottuvuuden näkökulmasta hyvinkin tärkeä ja siten se voidaan priorisoida kokonaisuus huomioon ottaen tärkeämmäksi.

Toimenpiteiden ja resilienssin kokonaisvaltainen arviointi pakottaa tarkastelemaan olemassa olevia toimenpide-ehdotuksia ja niiden edistymistä kokonaisuutena, mutta ei edellytä laajamittaista toimenpiteiden uudelleenarviointia. Arvioinnin tuloksia voidaan hyödyntää muodostettaessa sellaista toimenpideyhdistelmää, johon sisältyy monitavoitearvioinnissa hyvin menestyneitä toimenpiteitä, ilmastonmuutokseen sopeutumista edistäviä toimenpiteitä sekä tulvariskien hallinnan eri vaiheet ja ulottuvuudet kattavia toimenpiteitä. Siten se soveltuu hyvin tulvariskien hallinnan suunnittelun kierroksien 2...n arviointityökaluksi ja tulvaryhmien keskustelun avuksi.